

Jaarverslag 2023

**‘Het Integral Transition Program (ITP) vordert
en de interesse in het plan voor het
International Integral Transition Center (IITC) begint te groeien’**

Financieel

Het jaar 2023 heeft een daling in het aantal Tree of life bijdragen laten zien. Nog steeds is dit het gevolg van het feit dat we veel tijd kwijt zijn aan de werkzaamheden voor de realisatie van het Integral Transition Program (ITP). Het programma zal in de toekomst weer extra aandacht krijgen, maar daarover later meer.

De financiële groei heeft doorgezet en dit is vooral te danken aan het eerste succesvolle onderdeel van het ITP: het advies- en business development bureau Regenesys BV dat ondernemers en overheden ondersteunt bij een daadwerkelijke toekomstbestendige transitie. Het aantal opdrachten voor dit bureau groeide opnieuw. Stichting Het Kan Wel! levert voor een aantal opdrachten de kennis over transitiebeleid. Hiermee genereert de stichting inkomsten die direct weer worden ingezet voor het ITP. Daarnaast heeft het Energie Transitie Programma (sub programma van het ITP) de eerste bijdragen mogen ontvangen uit de samenleving.

Vanaf midden 2024 zal het Tree of life programma weer het enige crowdfundingprogramma zijn waar burgers en ondernemers kunnen bijdragen om het ITP mede mogelijk te maken: het Tree of life Programma. We ontdekten dat men liever één duidelijk programma heeft en dit past ook beter bij het toekomstige International Integral Transition Center dat steeds meer aandacht krijgt binnen ons netwerk.

Het partnerprogramma is gewijzigd, zodat bedrijven alleen nog partner kunnen worden door inzet en niet meer door financiële bijdragen. We hebben besloten dat dit transparanter is en beter bij onze doelstelling past.

We zijn enorm blij dat we voor het eerst in het bestaan van de stichting niet meer hoefden te lenen. We konden door de gestegen inkomsten zelfs voorzichtig beginnen met terugbetalen. Door de stijgende inkomsten zal Het Kan Wel! naar verwachting in 2024 of 2025 alle leningen kunnen afbetalen.

Er zijn eveneens inkomsten geweest vanuit een subsidie die is toegekend aan Stichting Het Kan Wel!, die door het Waddenfonds is aangewezen als penvoerder van een samenwerkingsverband en daarmee verantwoordelijk werd voor een flink subsidiebedrag. De subsidie is verleend aan een samenwerkingsverband dat werkt aan de realisatie van een Compacte Aardgasvrije Integrale Warmte Oplossing (CAIWO), die in het Waddengebied en later ook daarbuiten de mogelijkheid biedt om woningen aardgasvrij te verwarmen. Een subsidie is echter een voorziening die verdeeld wordt over alle samenwerkingspartners. Pas na afsluiting van het project zal door het Waddenfonds worden bepaald of de subsidie terecht is uitbetaald en daarmee zijn de inkomsten pas definitief.

We hebben in 2023 onze zoektocht naar de middelen om het ITP en het ITC te financieren voortgezet. Dezelfde denkfouten van overheden die hebben geleid tot de ecologische, sociale en economische crises, maken de kans op de financiering van de start van het ITP en het IITC door overheden zeer klein. Het overleg met private partijen op de internationale markt is ook in 2023 voortgezet om te kijken of we gezamenlijk dit programma op korte termijn mogelijk kunnen maken. Uitdaging is om een dergelijk integraal programma in één keer te financieren.

De werkzaamheden voor de al gestarte sub programma's van het ITP en de voorbereidingen voor het IITC maakten het noodzakelijk om een aantal programma's te vertragen en vier speerpunten voorrang te geven (meer informatie verderop in het verslag). De speerpunten zijn:

1. Het Energie Transitie Programma
2. Het Economisch Transitie Programma
3. Het Communicatie Transitie Programma
4. De voorbereidingen voor het IITC.

Ontwikkelingen

Het onderzoek naar de uitdagingen op het gebied van ecologie, samenleving en economie en eventuele oplossingen is voortgezet.

We zijn vooral bezig geweest met het zoeken naar potentiële oplossingen voor toekomstbepalende kwesties, met het delen van kennis, het ondersteunen van het MKB in de transitie, het uitbreiden van ons netwerk en het voorbereiden van de financiering en realisatie van het ITP en IITC.

Het overheidsbeleid wordt nog steeds in de gaten gehouden en we houden daar rekening mee voor zover dat van belang is voor de realisatie van het ITP en het IITC. We blijven echter helaas zien dat de overheid en volksvertegenwoordiging niet bij machte zijn om de samenleving te beschermen tegen en voor te bereiden op de consequenties van de schade die de mensheid aanricht. De democratische normen, de mensenrechten en de cohesie in de samenleving staan steeds meer onder druk. De vraag is of de nieuwe verhoudingen in de landelijke politiek hierin verandering kunnen brengen. We zien nog steeds niet de juiste reacties noch het besef dat met spoed een integrale aanpak nodig is die gebaseerd is op empirisch onderzoek.

We zijn absoluut niet de enigen die waarschuwen voor de ernstige gevolgen voor de leefbaarheid van onze wereld, als we niet NU als mensheid een positieve en verantwoordelijke transitie omarmen. Er wordt echter slecht geluisterd. Integendeel, het voorliggende overheidsbeleid leidt ons regelrecht het ravijn in. Politiek en rekenmodellen lijken belangrijker te zijn dan het besturen van samenlevingen. We hebben in de geschiedenis gezien dat dergelijke keuzes altijd verkeerd uitpakken en gruwelijke gevolgen hebben.

Het doet ons verdriet dat we ook in dit verslag nog een keer moeten waarschuwen dat de consequenties van het onverantwoordelijke gedrag zich nu al op grote schaal presenteren in onherstelbare schade aan onze leefomgeving, de natuur in het algemeen, onze lichamelijke en mentale gezondheid, de economie en de onderlinge verhoudingen.

We zullen ons zonder ophouden inzetten voor een integrale regeneratie om de schade zoveel als mogelijk te beperken en waar mogelijk de leefbaarheid te verbeteren.

In 2023 hebben we ons netwerk nog verder kunnen vergroten en onze kennis met meer partijen kunnen delen. We hebben zo al een start kunnen maken met de realisatie van een aantal sub programma's van het ITP. Hierdoor verwachten we dat bij een volledige startfinanciering een succesvolle uitvoering van het ITP en het IITC vanaf eind 2024, begin 2025 mogelijk zal zijn.

Net zoals vorig jaar hebben we het ITP alleen hoeven actualiseren. Dit laat zien hoe stevig en flexibel het programma is. Het houdt rekening met zowel negatieve als positieve ontwikkelingen in de wereld en in het overheidsbeleid. De ruimte om samen te werken met overheden blijft ook open, mits die samenwerking kan leiden tot een positieve toekomstbestendige transitie. We blijven zoeken naar een manier om beleidsmakers te betrekken bij ons werk.

Onderdelen van het Integraal Transitie Programma (ITP)

Basisprogramma's gestart in 2015:

Programma Tree of life in Togo

Uiteraard gaat het planten van inheemse boompjes in Togo door. Doordat de inkomsten voor Tree of life zijn verder gedaald en voor ieder boompje een Tree of life nodig is groeit dit programma niet zoals wij dat zouden willen. Gelukkig blijven we wel nieuwe bomen planten en redden. Zodra het ITP in Nederland integraal wordt

gerealiseerd zal het aantal gedoneerde boompjes in Togo (en dan ook in Nederland) weer groeien. Er is voldoende beschermd terrein in Togo beschikbaar om nog flink door te planten.

De scholieren en studenten blijven profiteren van deze manier om hun schoolgeld op een schone, beschermde en comfortabele manier te verdienen. Daarnaast krijgen ze ook lesmateriaal van ons, zodat ze zich daar geen zorgen over hoeven te maken.

We hopen wel de komende jaren veel bij te kunnen planten, want de verandering van het klimaat heeft nu al verschrikkelijke gevolgen voor de natuur en de bevolking in Afrika. In het programma is een onderdeel opgenomen voor onderwijsprojecten over ecosystemen in Togo. Het ecologische educatieprogramma voor Togo kan ook pas worden uitgevoerd als het ITP financieel mogelijk is gemaakt.

Waar we ons ernstig zorgen over maken (dat geldt overigens niet alleen voor Togo) is het nog steeds groeiende geweld van terreurgroepen. In Togo is het personeel een aantal keren ernstig in gevaar geweest door internationale groeperingen die religie als voorwendsel gebruiken om burgers te terroriseren. Uiteraard heeft dit grote gevolgen voor het programma in Togo. Het reizen wordt gevaarlijker en we zijn gestart met een aantal beschermende maatregelen, zodat personeel veilig kan wonen en reizen.

We houden de situatie wekelijks in de gaten en we blijven het lokale personeel op het hart drukken altijd en overal hun eigen veiligheid en die van hun familie op de eerste plaats te zetten. Onze ervaring is dat de verdediging van het programma en de bezittingen voorrang krijgen en dat het personeel zichzelf dan wegcijfert. Directeur Urbain Koré heeft de opdracht om erop toe te zien dat de persoonlijke veiligheid ten alle tijden eerst komt.

Het Tree of life crowdfundprogramma

Iedereen heeft vanaf eind 2015 de kans gekregen mee te bouwen aan een effectief, creatief en integraal programma ten behoeve van een toekomstbestendige wereld. Door de vele donaties van Trees of life konden we naast het direct planten van boompjes nog veel meer bereiken. Het programma heeft zelfs een kleine, maar zeer trouwe schare fans.

Het Tree of life crowdfundprogramma diende meerdere doelen die bij de aanvang moeilijk uit te leggen waren.

1. Onderzoek naar de oorzaken, gevolgen en mogelijke oplossingen voor toekomstbepalende kwesties;
2. De financiering van de organisatie die mogelijk een integraal programma kon ontwerpen om toekomstbepalende kwesties aan te pakken;
3. Directe actie om een deel van het verwoeste oerwoud te regenereren door het planten en redden van lokale boomsoorten in de nieuwe provincie Mô in Togo (zie de ANBI-pagina over GoTogo).

Heel bijzonder is dat we sinds het begin van het Tree of life Programma veel van de doelen van Het Kan Wel! dichterbij hebben kunnen brengen of zelfs hebben kunnen verwezenlijken.

Zonder Tree of life zou het ontwerp van het ITP en het IITC onmogelijk zijn geweest. Tree of life staat in verschillende culturen symbool voor terugkeer naar de essentie van ons bestaan: een wereld gebaseerd op de wetten van liefde en wijsheid. Daar staat ons prachtige boompje voor: de regeneratie van onze wereld.

De Transitie Programma's van het ITP

Het ITP is het resultaat van het eerste doel van het Tree of life crowdfundprogramma. Een team van 18 professionals heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van een lateraal, creatief, doeltreffend en integraal programma. Het ITP heeft als doel de integrale regeneratie van het natuurlijke, sociale en economische ecosysteem en omvat verschillende programma onderdelen:

- ◇ Het Energie Transitie Programma;
- ◇ Het Sociale Transitie Programma;
- ◇ het Communicatie Transitie Programma;
- ◇ het Economische Transitie Programma;
- ◇ het Water Regeneratie Programma;
- ◇ het Bodem Regeneratie Programma;
- ◇ het Educatie Programma;
- ◇ het Bouw Transitie Programma en
- ◇ het Internationale Samenwerking Programma.

Deze programma's zijn ontwikkeld n.a.v. de verschillende onderzoeken en maken onderdeel uit van het Integraal Transitie Programma (ITP) dat tot en met 2023 is uitgewerkt. In 2023 is de eerste fase van het ITP voortgezet, ondanks het gebrek aan financiële middelen. Hieronder de onderdelen die al in de eerste fase van uitvoering zijn.

Het Energie Transitie Programma

Het onderzoek naar een echte schone energietransitie blijft terecht de hoofdrol opeisen. Terecht omdat de schade die het energiebeleid veroorzaakt zo groot is voor zowel de natuur, de samenleving als de economie. We hebben allemaal gemerkt hoe kwetsbaar ons energiesysteem is en hoe ernstig de samenleving daar onder lijdt. Sommige gevolgen zijn voor het grote publiek nog niet eens zichtbaar. Maar in het bedrijfsleven en voor monumenten (staatskas en landgoederen) wordt de schade steeds groter. Ook voor de armste burgers is de energiesituatie een ramp.

Waar we eerder voor waarschuwden, het energie infarct door falend overheidsbeleid, is inmiddels een feit.

Door onder andere gebrek aan kennis, gefragmenteerd beleid, belangenverstremming bij overheden en semioverheden is het energiebeleid een puinhoop. Burgers en bedrijven die geïnvesteerd hebben in zonnepanelen kunnen niet aangesloten worden op het stroomnet, omdat het door piekbelasting overbelast is. Het is nu eenmaal niet ingericht om als batterij te dienen.

Beleidsplannen voor schadelijke zonneparken en windparks op zowel land als zee worden, ondanks bezwaren van burgers, doorgedrukt zonder rekening te houden met democratische waarden en normen. Zelfs de volksvertegenwoordiging heeft het nakijken. Afgezien van het feit dat de zogenaamde duurzame zonneparken en windparks schadelijk zijn voor de leefomgeving, zullen ze ook nooit een oplossing bieden voor de vraag naar toekomstbestendige energie. Hier is een boek over te schrijven en dat zullen we op termijn waarschijnlijk ook doen.

De enige zonne-energie die tijdelijk kan voorzien in een zo schoon mogelijke energiebijdrage zijn zonnepanelen op daken en parkeerterreinen. Tijdelijke zonne-energie kan ervoor zorgen dat het gebruik van fossiele brandstoffen vermindert en geeft ons de tijd om een aantal experimenten te doen voor toekomstbestendige baseload stroomoplossingen en warmte oplossingen. We verwachten stapsgewijs naar een permanente oplossing te kunnen komen die recht doet aan de belangen van de hele natuur, waaronder de mensheid.

In 2022 zijn we de voorbereidingen gestart voor meerdere energie experimenten. In 2023 is het dankzij het Waddenfonds mogelijk geworden om belangrijke testen te doen met een mogelijke compacte aardgasvrije integrale warmteoplossing voor woningen. Een succesvol testresultaat zal het gebruik van aardgas voor het verwarmen van woningen overbodig maken.

Het Sociaal Transitie Programma (STP)

In 2022 hebben we veel tijd en geld besteed aan het Sociaal Transitie Programma. Dit programma is o.a. bedoeld om mensen die tussen de wal en het schip vallen in onze wereld te ondersteunen. Dat is een hele brede omschrijving en dat is bewust. Er zijn vandaag de dag zoveel schrijnende situaties bekend waarin mensen zich bevinden en die voorkomen hadden kunnen worden als we in een betere wereld zouden leven. De oorzaken voor de situaties zijn zeer divers: een falende overheid, een geïstitutionaliseerde samenleving, rekenmodellen i.p.v. maatwerk, discriminatie, geopolitiek, armoede, criminaliteit, etc., etc.

In 2022 hebben we twee mensen de kans gegeven een nieuwe start te maken. Beiden hebben inmiddels een betaalde baan met groeikansen. Zodra we de financiering van het ITP en het IITC rond hebben, zullen we het STP weer starten.

Het Economisch Transitie Programma

N.B. Regenesys BV is een spin-off van stichting Het Kan Wel!. Het is een adviesbureau op het gebied van toekomstbestendige business development, consultancy en waar nodig subsidies en co-financieringen. De partners van deze onderneming zijn algemeen directeur/oprichter van Het Kan Wel! Pauline Versteegh en financieel directeur van Het Kan Wel! Onno van der Kuip. Deze constructie is direct onderdeel van het Economisch Transitie Programma en levert inkomsten aan stichting Het Kan Wel! voor door haar geleverde diensten. Het is de eerste fase van een economische transitie naar een Tree of life Economie.

Het Economisch Transitie Programma loopt nu nog grotendeels automatisch mee in de dienstverlening via Regenesys en het Energie Transitie Programma. Als we een toekomstbestendige economie willen en de onherstelbare economische schade, (ook door de directeur van De Nederlandsche Bank, Klaas Knot voorspeld) willen voorkomen, dan zullen we moeten gaan kiezen voor een disruptieve economische transitie. Dat kan, maar dan moeten we snel zijn en oude rekenmodellen achter ons laten.

Bij ieder onderdeel van het ITP wordt door ons gekeken of er onzes inziens een economische transitie mogelijk is. Mocht dat nog niet duidelijk zijn, dan zoeken we door. Uiteindelijk zullen het ITP en het Economische Transitie Programma moeten leiden tot de Tree of life Economie. Deze zal als uitgangspunt de regeneratie en bescherming van het ecologische, sociale en economische ecosysteem hebben.

Het Communicatie Transitie Programma

Nog steeds is het een uitdaging om te zoeken naar de juiste communicatie met onze achterban en de samenleving. Dat blijft in onze oververhitte samenleving ook een lastige opgave. De snelle ontwikkelingen binnen de stichting, de groei van onze activiteiten, het gebrek aan middelen en een verhoudingsgewijs klein team zijn een heftige cocktail.

Toch kunnen we gelukkig ook melden dat we een geheel nieuwe en prachtig vormgegeven website hebben en een eigen mascotte team. Sinds februari 2023 hebben we een eerste werknemer en dat is Jay. Intern is hij opgeleid om met alle uitdagingen van Het Kan Wel!, haar boodschap en de gewenste uitstraling om te gaan. Hij is de ontwerper van de website en van ons mascotte team met Tobe, Spetter, Tikker en Wolkje.

Communication designer Jay heeft nog een zware uitdaging erbij gekregen. In 2023 is onze website regelmatig offline geweest in verband met cyberaanvallen. Daarnaast zijn er nu allemaal eisen die gesteld worden aan websites, dat is een technische uitdaging. Zodra de middelen beschikbaar zijn zal er een specialist worden ingehuurd die zich onder de hoede van Jay bezig zal houden met het bouwen en onderhouden van websites. Zo kan het Communicatie team zich bezig gaan houden met de Communicatie Transitie.

Het Communicatie Transitie programma vraagt om een stevig en gespecialiseerd team. In het programma is ook opgenomen dat we naar de samenleving een duidelijke communicatie moeten ontwikkelen als het gaat om

- ◇ de situatie in de wereld,
- ◇ de integraliteit van het ecosysteem;
- ◇ de persoonlijke verantwoordelijkheid voor het algemeen belang en
- ◇ de persoonlijke verantwoordelijkheid voor de leefomgeving.

Communicatie naar de overheden zal ook veel aandacht krijgen binnen dit programma.

International Integral Transition Center (IITC)

Om het ITP naar behoren te kunnen realiseren is een locatie nodig waar we het ITP ook echt integraal kunnen uitvoeren. Het is mooi dat de eerste stappen zijn gezet, maar de ontwikkelingen in de wereld vragen om een locatie waar een stevig team aan de slag kan. Het programma kan niet op vrijwillige basis uitgevoerd worden, vanuit verschillende locaties. Daarvoor is het programma te zwaar en te complex.

De locatie is eveneens nodig om aan te tonen dat er toekomstbestendig geleerd, gewerkt en gewoond kan worden. De mensheid heeft het nodig om te zien dat we nog een kans hebben om het goed te doen. Maar het moet wel snel.

Het succes van het Economisch Transitie Programma betekent dat we de benodigde startfinanciering voor het IITC en de uitvoering van het ITP hebben kunnen verlagen. Het betekent ook dat we nu gemakkelijker kunnen zoeken naar private partijen die beseffen dat er iets moet gebeuren. Die gesprekken zullen in 2024 doorgaan.

Zodra de middelen beschikbaar zijn zal het team worden uitgebreid met een flink aantal betaalde krachten en zal een flink aantal stageplaatsen beschikbaar komen. We willen zo snel als mogelijk jonge mensen laten delen in de kennis.

Gezien de toestand van de ecologische, sociale en economische ecosystemen zullen we alles op alles moeten zetten om in 2024 de start van het IITC mogelijk te maken. Het is een sprookje dat de wereld nog de tijd heeft tot 2050 of zelfs 2030. We zijn echt niet de enige meer die aangeven dat het al vijf over twaalf is en geen vijf voor twaalf als het gaat om de ruimte die we nog hebben om de transitie uit te voeren.

Tot slot

We weten dat we het IITC en het ITP snel moeten realiseren. De wereld is in hoge nood en het integrale programma van Het Kan Wel! biedt de kennis en de mogelijkheden om de transitie daadwerkelijk toekomstbestendig te maken.....maar dan moeten we wel opschieten. Niet alleen het team van Het Kan Wel!, maar de mensheid als geheel.

We doen ons uiterste best om de start van het IITC in 2024 mogelijk te maken.

